

Türkiye’de Sıtma ve Sıtma Savaş Programının Değerlendirilmesi

Ahmet Özbilgin¹, Seher Topluoğlu², Saffet Es²,
Elif İşlek³, Salih Mollahaliloğlu³, Yasin Erkoç⁴

¹ Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji AD, Manisa

² T.C. Sağlık Bakanlığı, Sıtma Savaşı Dairesi Başkanlığı, Ankara

³ T.C. Sağlık Bakanlığı, Hıfzıssıhha Mektebi Müdürlüğü, RSHMB, Ankara

⁴ T.C. Sağlık Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı, Ankara

Giriş

- Dünyada her 30 saniyede bir çocuk sıtma nedeniyle hayatını kaybetmektedir.
- Dünya nüfusunun %40'ı sıtma riski altında olup her yıl 300-350 milyon insanın sıtma ile enfekte olmakta ve yaklaşık 2 milyon kişi hayatını kaybetmektedir.
- DSÖ sıtmayı önemli bulaşıcı hastalıklar kapsamında Tüberküloz ve AIDS ile birlikte ilk üçte değerlendirmektedir.

Sıtma sonucu ölüm için rekor tazminat talebi

HABER

Sıtmadan ölen işadamı Ömer Halaç'ın ailesi, tanı ve tedavideki gecikme nedeniyle hastaneden rekor tazminat istedi. Halaç ailesi, doktoru sıtma için uyarılarına rağmen ölümün gerçekleştiğini belirterek 10 milyon YTL maddi, 1.8 milyon YTL manevi tazminat talep etti.

Yazı Boyutu

Ömer Halaç, Türkiye'nin ilk uluslararası sertifikalı altın rafinansının sahibiydi.

Nisan ayında gittiği Orta Afrika Cumhuriyeti'nde sıtma mikrobu kaptı. 15 gün sonra hastalık belirtiler göstermeye başladı.

Halaç ailesi, seyahati hatırlatıp tanı için doktorların dikkatini sıtmaya çektiler. Yapılan tetkikler sonucu 3 gün sıtma tanısı kesinleşti tedavi başladı. Ancak 38 yaşındaki Ömer Halaç bir gün sonra öldü.

Ailesi, "Sıtma uyarımız dikkate alınsa tanı ve tedavide geç kalınmazdı" diyerek mahkemeye başvurdu.

Tazminat talebi 11.8 milyon YTL

Aile, Ömer Halaç ile ilgilenen doktor ve hastaneden 10 milyon YTL maddi, 1.8 milyon YTL manevi

tazminat istiyor.

Aile, davanın başlaması için gerekli 160 bin YTL'lik harcın 25 bin YTL'lik bölümünü de adliye yatırdı.

Tedaviyi yapan özel hastane ise, Ömer Halaç'ın ölümünde ihmali olduğu iddiasını kabul etmiyor.

Hastaneden yapılan yazılı açıklamada, Ömer Halaç'ın yatışından ölümüne kadar olan süreçte sağlık durumuna ilişkin tüm tıbbi gereklilikler ve zorunluluklar yapılmıştır denildi.

İlgili Haberler

- 7 sağlıkçıya 'sahte rapor' gözaltısı
- Ankara'da 14 hastanede 2.2 milyarlık usulsüz ödeme
- Asılsız ilaç alımı iddialarına soruşturma istemi
- Ambulans şoförü cuma namazında mıydı?
- Sedyeden düşürülen yaralı

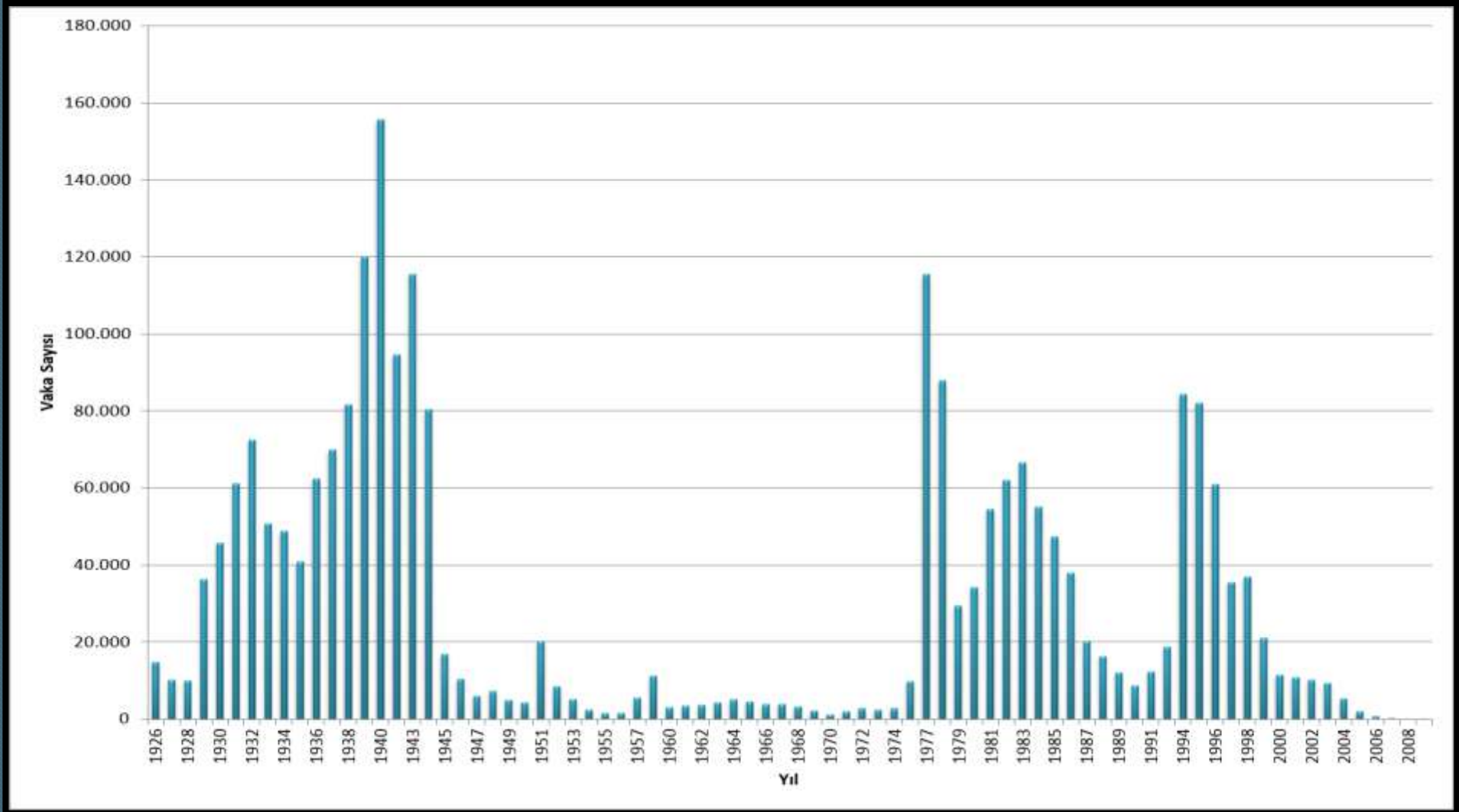
Materyal ve Yöntem

- “SSDB 2010 verileri”
- (SSDB işçilerinin sahada vektör sivrisineklerle mücadele çalışmaları ve SSDB’nin üniversiteler ile ortak araştırmalarını içeren kayıtlar, personelin deneyim ve gözlemleri)
- “Sağlıkta Dönüşüm Programı”,
- “Stratejik Planı”,
- “Türkiye Sıtma Eliminasyon Programı”

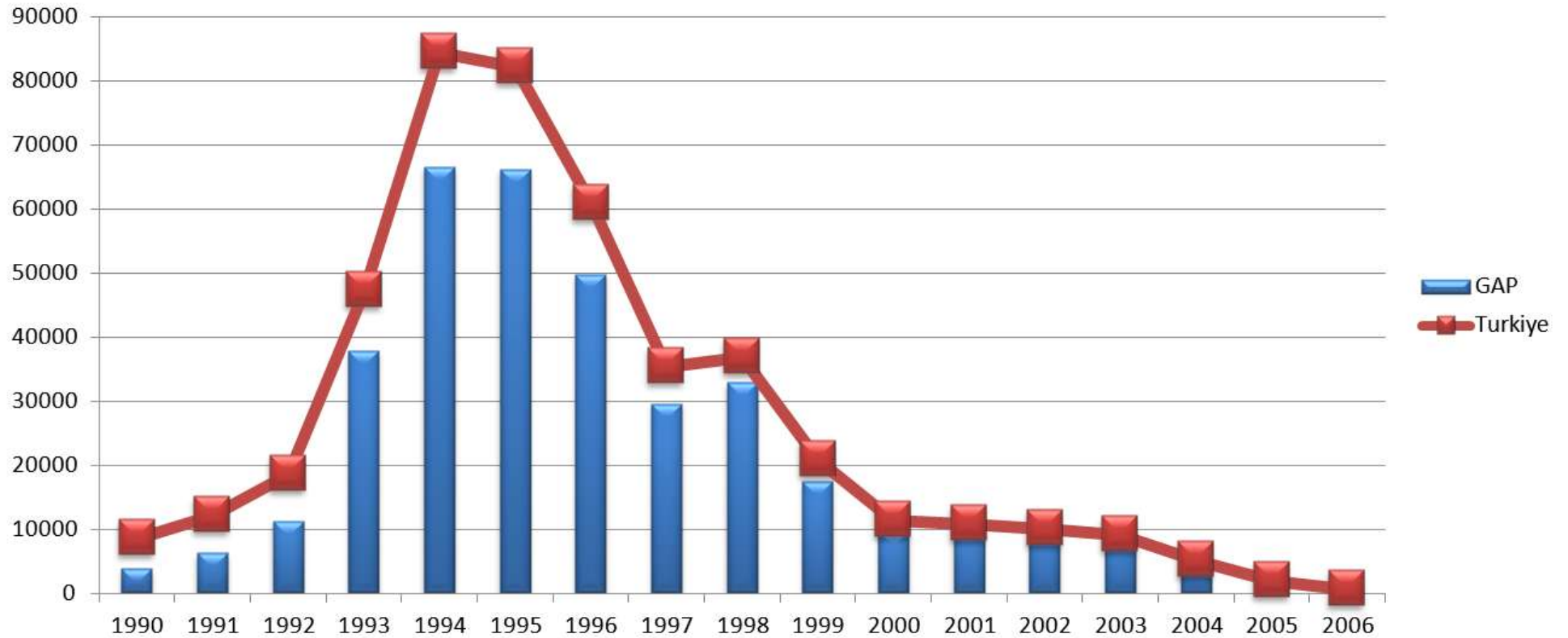
Bulgular ve Tartışma

- 1994 84.345 sıtma vakası (100.00 de insidans 138)
- 2003 9.222 sıtma vakası (100.00 de insidans 13,1)
- 2009 84 sıtma vakasına (100.000 de insidans 0,1)
- Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 26 aktif sıtma odağında, 38 yerli ve 46 yurt dışı kaynaklı vaka preeliminasyon safhasına
- 2010 yılının ilk 8 ayında yerel bulaşa bağlı yeni sıtma vakasına rastlanılmadığından eliminasyon safhasına geçilmiştir.

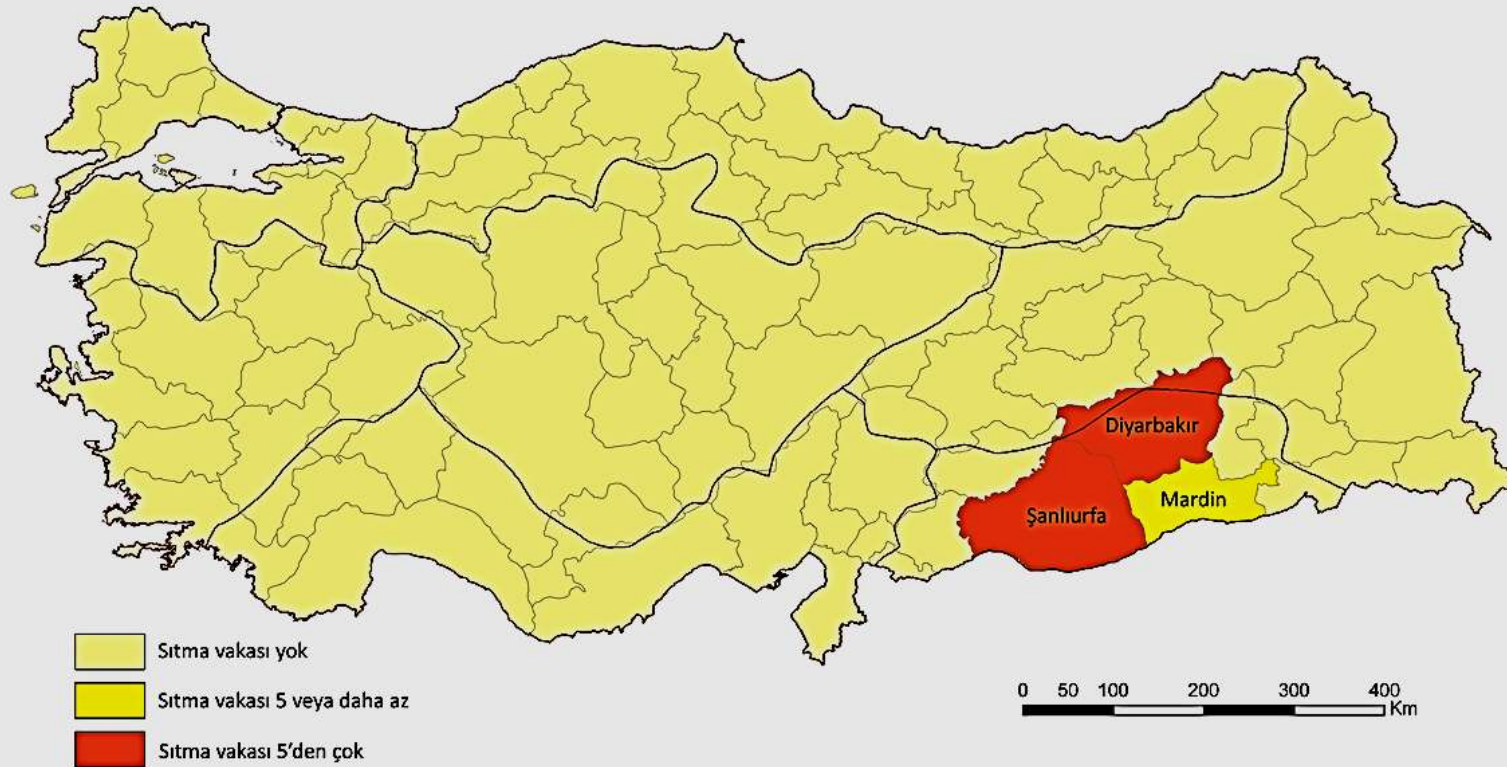
Türkiye'de Sıtma Vakalarının Yıllara Dağılımı (1925 – 2009)

GAP Bölgesi ve Türkiye Geneline Sıtma Vakalarının Yıllara Dağılımı (1990 – 2006)

Türkiye'de Sıtma Endemik Bölgeler, 2009

Sıtma Vakalarındaki Düşüş Nedenleri

- 1997 yılından itibaren sınır ötesi askeri hareketler azalmış ve bölgede istikrar sağlanmaya başlamış
- Irak Suriye ve İran'da 1999-2000 yılından itibaren sıtma vakaları düşmeye başlamış
- Bölge halkının göreceli olarak bilinç düzeyinin arttırılarak korunma ve tedavi konusunda özen göstermeleri sağlanmıştır
- Klorokin kullanımı 2002 yılından itibaren kontrol altına alınmış

Sıtma Vakalarındaki Düşüş Nedenleri

- İnsektisit grupları 2002 yılından itibaren değiştirilmiş ve Kalıcı Ev İçi insektisit uygulamasına ağırlık verilmiş
- 2003 yılında SDP programının başlaması ile hastaya ulaşım kolaylaşmış
- 2005 yılından itibaren hastaların ilaçları sıtma çalışanları tarafından bizzat içirilerek tedavinin tamlanması sağlanmıştır

Sıtma Vakalarındaki Düşüş Nedenleri

- 2007 yılından itibaren hastanın kaldığı ve yaşadığı tüm adreslerde vektör için ilaçlama yapılmış ve beraber yaşadığı, temas ettiği veya beraber çalıştığı herkesten kan alınarak parazit taraması yapılmıştır.
- Vakaların iyice azaldığı 2008 yılından itibaren bildirim işlemleri telefonla yapılmaya başlanmıştır.

Sıtma Vakalarındaki Düşüş Nedenleri

- SSDB sıtma savaş işçileri ile kişisel iletişim kurmuş, özlük hakları tam olarak verilmiş, yollukları zamanında ödenerek motive olmaları sağlanmıştır.
- Güney Doğu Anadolu illerindeki çalışmaları desteklemek amacıyla yaz aylarında diğer illerden sıtma işçileri görevlendirilmiştir.
- Güney Doğu Anadolu illerinin Sağlık Müdürleri sıtma savaş programını destekleyerek sahadaki sıtma çalışanlarının ihtiyaçlarını karşılamışlardır

Sonuç

- Sağlık Bakanlığının kararlı politikası ve başarılı çalışmaları ile Türkiye’de sıtma kontrol altına alınmıştır.
- Yurtdışı kaynaklı sıtma vakaları
- Sıtma vektörleri
- GAP gibi sulama projeleri
- Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölgesi’nde günlük ortalama ve en düşük sıcaklıklarda artma eğilimi
- Sıtma savaş programlarının aynı kararlılıkla uygulanmasına devam edilmesi gerekmektedir.

Teşekkür

- Bu verilerin toplanmasında emeği geçen
Dr. Zekiye ÇİPİL
Dr. Feray KARAMAN
Dr. Mustafa KOSDAK
Dr. Özgür KURT
T.C Sağlık Bakanlığı Sıtma Savaşı Dairesi
çalışanlarına
İl Sağlık Müdürlüklerine
- ve diğer emeği geçenlere teşekkür ederiz.

İlginiz için teşekkürler

